

פרוטוקול הועדה בענייניו של
רותם מור (מ.א. 7046397 - חייל בשדיר)

ש. שלום רותם, זמנת אלינו לעמוד בפני ועדת מצפון. שמי שלומי ואני יו"ר הועדה, נמצאים פה מזכיר הועדה, נציג בקום. אתה טוען שמצפונך לא מאפשר לך לשרת באהל. טרם בפנינו את עיקרי מצפונך.

ת. מציע מסמכים שחלקם כבר נשלחו וחלקם לא נשלחו. אני פה עומד בפניכם כיון שאני הגעתי להחלטה שאני לא מעוניין ומסוגל להמשיך בשירותי הצבאי ומטעמי מצפון. בעיקר בעקבות זאת שאני רואה את הצבא כגוף שהתוצר העיקרי שלו הוא אלימות ומלחמה ואני כאדם שמתעסק בליצר מלחמה לא מעוניין להיות חלק מהארגון הזה. הצהרה כזו נתתי למפקדי לפני כמה חודשים וכפני אני עומד בה הלכת למעשה מתוך אמונה שלמה. אני עומד היום עם אותה עמדה מצבנית ועמידת.

ש. מה קרה, פתאום, אחרי שאתה שנה וחצי בשירותו מה השתנה? ת. שום דבר לא השתנה. אני מדמה זאת לאדם שחוזר בתשובה. זה לא שיום אחרי הוא קם ואומר שחוא עובר פתאום בבני ברק. זה לראות מי שאתה ולבצע הלכה לשעבר ולמתאם של מי שאתה. זה לא שפתאום בא לי משחו, אלא תכרתי במשהו שאמר היה וחשלמתי איתו.

ש. היה לך איזה תהליך שהתחלת לבנות את המצפון או האמונה שלך? מה גרם לך, באיפה זה התחיל, מה האמונה שלך בדיוק, מה אתה עושה בעקבות זאת? ת. כל הצווא התחיל הרבה שנים לפני הצבא. אם מסתכלים על הדפוסים של מה שהוצגו- תמיד בתור ילד לא הייתי מוכן להיות מרביץ לאחרים או סחרים ילדים. כל פעולה אלימה שעשיתי חרגשתי מאוד רע. ככל שהתגברתי וראיתי שיש אפשרויות אחרות הצלחתי לחבוא את עצמי למצב שאני כאדם לא לוקח פעילויות כאלה. חורדתי פרופיל כדי לא להתגייס לקרבי, סירבתי לשרת בשטחים, עברתי להפקיד שקשור בחינוך. מצאתי דרך, מסיבות בריאותיות לא לשרת בשטחים. נכחתי לי קשה לשרת בצבא ככלל, ראיתי את השטחים כהעצמה של הצבא. ידעתי שלשרת במקום בו יש עימות, אני עלול לבוא במגע עם האלימות וזה אחרת מאשר לשרת בעורף. הפעולות שאני עושה בעקבות הגישה שלי- בעיקר בנושא חינוך. התנדבתי- הייתי את בוגר לילד שאחיו מת בצבא. עבדתי כמה שנים ואני עדיין עובד בחוסטל. אני מעוניין להגיע מבחינה חסברתית ולמנוע פעולות של אלימות בנושא

Handwritten signature/initials

יש את חרמה של הצבא. רוב האנשים לא אוהבים צבא, לא הכי נוח להם. יש את חרמה של דרך היים וזה בעיקר הנושא הפנזיסטי, של הינד, ויש את התפיסה האקדמולוגית, איך אני תופס את עצמי.

ש: למה אתה מייחס לצבא, באותה מידה יכלת להגיד שאתה לא רוצה ללמוד באוניברסיטה כי היא מתוקעבת על ידי מדינה שקובעת מדיניות. למה נתפסת לוקא לצבא, למה הצבא נושא באחריות מבחינתך לכל המדיניות?

ח: הצבא מבצע את המדיניות הזו בצורת אלימה שפוגעת בבני אדם. אני יכול להשלים עם צורה כלכלית או לא אבל העקרון בה לא פוגע באדם. אני לא מוותר על החיים.

ש: אתה לא יכול לעשות ניתוק בין מדיניות לבין כלי שמשרת מדיניות. או שאתה הישך עם זה באמונתך או שלא. גם אוניברסיטה נתמכת על ידי המדינה, אותה מדמין שמנהלת את אותה מדיניות לצבא. האוניברסיטה קולטת גם חיילים. הכל מתערב. תניתוק הזה לא ברור לי.

ת: אני, כאזרח במדינה, תומך בהעברת כספים לגוף כמו בימת. ברגע שהורסף מגייס לסייח, אני מאמין שהמטרה שאליה תכסף תולך היא ראויה. אני מעדיף שכסף יגיע לסייח ולא לצבא.

ש: ואם ביית משרת גם חיילים.

ת: אני לא רואה חיילים כלא ראויים לטיפול, או לאוכל..

על מה עבשתי יש את הדיון של התקציב? כל אחד רוצה שחוקציב ילך למקום שאוהבו הוא רואה כראוי. אני לא רואה את הצבא כמקום ראוי.

ש: אביך מגייס כספים לקק"ל עבור מדינת ישראל שישמשו את מדינת ישראל. ת: שישמשו את הקק"ל.

ש: הקק"ל פועלת כדי לחקיס קרקעות. אתה רואה כמה שהוא עושה פסול מוסרית?

ת: אני רואה שהוא עושה משחז שאני לא הייתי עושה. אני לא שופט את אבא שלי מוסרית.

ש: זה שלא היית תולך להיות עובד קק"ל זה לא משחז בעל משמעות.

ת: אנו לא יכול להסתיב לך מבחינת המוסר שלי, מה תעשה ומח לא. אני אשים את כל האנרגיה שלי כדי שהמצב יהיה ככה וככה. לא אשפוט אותך.

ש: במח אתה מעוניין?

ת: מבחינת הקשר הרעדה כח.

ת: אני מעוניין שמסיבות פציפוזם, שאני נמנע לשרת במקום שמטרתו הבסיסית היא אלאמות, שתשחרר אותי מטעמי מצפון.

ש : ומה תעשה אחרי זה?

ת : אני אשן... אני מעונין להמשיך לעבוד בחוסטל. אני גם צריך לעבוד ולהונקייט.

לדאון לעצמי. אני מעונין להתנדב ולעזור כדי שדברים יידאון כמו שאני רוצה. אני

אמח-חלק בארגוני שלום. אני רואח את זה כחלק מהשירות שלי לשרות.

ש : ארגוני שלום זה לאו דוקא סרוב לשרת.

ת : ומה גם וגם.

ש : יש חרבה ארגוני שלום שלא תומכים בזכות לא לשרת בעבא.

ת : באופן עקיף הם תומכים. כשיש דו קיום מכוּבד בלי קונפליקט אלים, יש לאנשים

אפשרות לא לשרת בעבא.

ש : אם ארגוני השלום באים ואומרים שכל עוד אין שלום יש צורך לשרת, הם לא

קודאים לאנשים לא לשרת. קישרת פח שהתמיכה שלך בשלום נורדת את ההתנגדות

שלך לשרת.

ת : היא קשורה באלמנט די מרכזי. הארגונים מועלים למטרות שלהם.

ש : אתה רואח קשר בין הרעיון המרכזי, לבין שהוא מחובר לרצון שלך לא לשרת.

וכלנו לקבל החלטה שבמצב אוטומי, שלא יהיה עבא, נשחרר אותך.

ת : השאלה איך מגיעים למצב כזה. האם אתה מחכה למצב? ברנע שאני אישית

הלכתי למצבא מסרב ועוד אחד ועוד אחד, זה תהליך שיביא למצב הזה. רשמית אני

עוד חזיל. אני מקבל משכורת מהעבא, בכסף אני משלם שכ"ד, קונה אוכל.

ש : מה אתה עושה בעבא?

ת : אני נוסע לעבא, מחתים פס, בודק מה קורה, מדבר עם המפקד שלי וחוזר.

ש : מה יש לך לדבר אתו?

ת : פספור מה קורה עם הועדה שלי, זה בכה בחודש האחרון.

ש : קצטט ממשחו שכתבת, תסביר : "עברתי המון חוויות מבררות, חכרתי אנשים

שאני איתם בסשר עד היום, חזרתי לארץ... שיררתי לעבד שנה וחצי".

ת : כשאני אומר לעבד, זה אומר שחתנאים של אדם בעבא הם תנאי עבדות, מבחינת

משכורת ראוייה. אני משווה שכיר שעובד לאדם שמשרת בעבא. מבחינת משכורת

הוא לא מקבל משכורת ראוייה יחסית לעבודה שהוא משקיע. הוא רכוש צראי ואני

לו אפילו בעלות חוקית על גופו. אם אנסה להתאבד פגעתי ברכוש צחל. אני מכיר

אנשים שישבו בכלא שניסו לפגוע בעצמם. מבחינה חוקית אין לי רכוש על עצמי. אני

המשאחל.

ש : וראיל לא רכוש צחל. זה אמונת טפלה.

ת : אני מכיר אדם שישב בכלא כי חוריד את המדים וניסח לפגוע בעצמו.

ש. זית מקרה פרטני.

ת. עשיתי בצבא מתוך חוסר אמונה. שאדם עושה משהוא שאינו מאמין בו, וללא קבלת אישור.

ש. אני מנשיך: "חתפתחתי כאדם וראיתי שזו ... חיוס אני מסרב להנשיך"
ת. בקולנו אינך נאמן לדרך. חלקתי את זה עם משפחה וחברים, עם גורמים צבאיים וזוהו. החלטתי עבור עצמי, ואני לא מחליט עבור אחרים.
עבור עצמי, אם אני מחליט שאני לא מעוניין לשרת בצבא מסיבות אידיאולוגיות, יש לי דברים יותר טובים לעשות. אני מקדיש את עצמי למשהו טוב יותר שאני מאמין בו.

ש. להפתח בדברים יותר מעניינים?

ת. עשיתי בצבא דברים מעניינים. הרבה פעמים עולה העניין של "לא נוח" עדיף לי לשרת בצבא ולקבל הכרה מחיל מאשר להכנס לכלא, להסביר לאנשים מה קורה איתך ולעמוד בשולי החברה הישראלית.

ש. אם תקבל פטור לא תשב בכלא.

ת. תהאילז אם הועדה מעונינת שאשב בכלא.

ש. אתה מבקש מחוועדת לשחרר אותך לדרךך ולחמשך חייך.

ת. כן. אני מנדיף למנוע מעצמי כל סבל נוסף. אני לא ראוי לשבת בכלא בשל הדעות שלי. אני מנדיף את כל אשבי בכלא.

ש. אתה צמחוני?

ת. כן.

ש. אתה מתנגד למוסד משטרה?

ת. תהיי באיזה אופן המשטרה מבצעת את מעשיה. אני לא מתנגד לאכיפת חוק אלא אני מתנגד לשימוש המשטרה באלימות כללי.

ש. אתה מתנגד לשימוש של המשטרה כארגון לרעה.

ת. כן. אני מאמין שגם אתה מתנגד לשימוש המשטרה לרעה.

ש. היית מסכים לשרת במשטרה בתור חיל.

ת. בתור חיל לא הייתי מסכים לשרת בשום מקום. גם בתור שוטר לא.

ש. אם חיו מטילים עליך כחובה, במקום 3 שנים בצבא, אלא 3 שנים כשוטר.

ת. כמו שאני לא עושה מעשה אלימות, אני מתנגד להיות כחלק מגוף שאחת מטרותיהם העיקריות שלו זה אלימות.

ש. למה היית שולל לשרת כשוטר במשטרת ישראל? מבחינת תאורטיות.

ת. אם היו מחליטים שכל תשכונה שלך צריכה להיות נגרים, היית חולד להיות נגר?

ש. אם היה חוק, הייתי עושה זאת. כל חוק שמתקבל באופן דמוקרטי ונקרא כחוק

הייתי כן.

ת. כל חוק?

ש. כן.

ת. אני רואה הרבה מפעילות המשטרה כדברים לא מוסריים. אני אישית לא ארצה לתרום ולהשתתף בגוף כזה.

ש. איך אתה מתכוון לתרום את תרומתך האזרחית למדינה 3 שנים? כל חוק שאת לא מסכים לא אתה לא צריך לבזות לו?

ת. כן. אם אזרח רואה חוק שבאופן מתותי חורח לו, לא ימלא את החוק. כחלק מחובתו שלי, כבן אדם שרואה את הדברים כמו שאני רואה, היא לסרב לצבא. אני אישית לא אמלא את החוב שלי לעצמי או במדינה. חובי למדינה זה לשלם מיסים, ומצד השני, אני מעדיף לתרום למדינה, הרבה. יש לי חרבה רצונית.

ש. לתרום בדרך המתאימה ונוחה.

ת. כן, עדיף.

ש. אם מתר לא יהיה לך מתאים לשלם מס חכנסת, לא תשלם?

ת. אני משלם מס חכנסת. זה לא הקבלה נכונה. אם מתר אראה את מס החכנסת לזר ששולק מיני כאדם את חמחות, אז כן, אסרב לשלם מס חכנסת. ברגע שאדם לא מסרב לשלם עליו חוק באופן מהותי, לא יצוית לחוק חזק.

ת. תודה רותם.

תשובה נגד - אויל קרצברג - ת.א 7036480, אויל בסדיר)

ת. אני משרת בסיקוד זרום. בטחון שדה.

ש. מה החסדות שלך עם רותם?

ת. אני מכיר אותו מאמריל שעבר, הכרנו בסדנה. לא במסגרת צבאית, ומאז אני מסקר יומיומי, לפחות טלפון פעם ביום ואני רואה אותו לחסית הרבה. הצנתי שהאגדה אמורה לקבוע האם המניעים של רותם לשחרור הם מטעמי מצפון או מטעמים אחרים.

מה שיש לי לומר זה שמהחתרשמות שלי מרותם זה שהאמונה שלי, בזמן שהתחולל לי לחיך אותו, האמונה שלו לא הייתה מבוססת ולאט לאט היא התבססה יותר ויותר ושהוא רוצה לחשתחרר, הוא לא ראה בשירות צבאי. חסיבות שלא, כפי שאני מבין, זה שהוא לא רוצה לשרת בארגון שיש לו מטרות אלימות והוא לא רוצה לעשות דברים שמופנים עליו. הוא לא רואה שיש מקום לדעות שלו במסגרת הזו ועל כן הוא

רוצה להשתחרר. אם אתם שואלים את דעתי האישית, היו לי ויכוחים בנושא הזה איתו. אני לא יודע אם שירות כחל הוא באמת אדם שכל בן אדם צריך לעבור אך אם אדם מגיע לחלטה שהוא לא רוצה לשרת ושחוא יודע שהוא לא מתכוון לשרת והוא מקריב לזה הזמן, הוא היה משרת שעות מועטות ביום ומבחינתי זה שירות אידיאלי ומה שהוא עשה זה הקרבה עצומה כי יש לו תנאים אידיאליים והוא זרק את זה מכנס לכלא. הוא אמר שהוא רוצה להשתחרר ובחודשים שהוא היה בכלא הוא היה פחות בבית מאשר שכשהוא היה בצבא. אז הטעמים שלו זה לא להיות כמה שיותר בבית כי חיתה לו האפשרות.

אני חושב שכן אדם שהקריב הרבה מחלום האישית שלו ומתחנחח האישית שלו, זה לא בן אדם שהאינטרס שלו עוכד לפניו.

ש: אני מבין שבאמצע שירותו הוא הבין שמחוח השירות שלו, התפקיד והשעות. זה מפתיענו בזבוז כשהוא יכול ללכת ולמצות את עצמו בדרכו שלו וגמלה נפשו לעשות כל מה שצריך כדי להפסיק את התחליף. גם אם מקומית, הוא בזבוז בכלא 28 יום זה חלק מהדרך שלו לחשיג את מטרותו, להפסיק את בזבוז הזמן ולצאת לדרכו שבה הוא פאסיק. זה נכון?

ת: זה לא מוזיק, כי השירות הצבאי שלו, בתור מורה חייל, העבודה שהוא עשה עם חיילים, זה מעבר לשעות הצבא נחוא רואה את זה כקדוש למרות שזה לא מה שהיה עושה כל השירות. הוא ראה את זה כחשוב. אבל את המסגרת מסביב, ש: זהה מונעמת איתו על זה?

ת: יצא לנו לדבר על זה.

ש: איך אתה רואה את העניין?

ת: אני לא חושב שהוא ראה את מה שהוא עשה כזבוז זמן, אני חושב שהיונה לו משהו גם המסגרת והמעילות שלה.

ש: למה באמצע השירות?

ת: אשיות של בן אדם לא מתעצבת כיום. האידיאליים שלו היו ידועים לו במעורפ: משהו החתבגרות. החחלטה עצמה על הבחירה, זה הוא הגיע באמצע שירותו הצבאי חיתה לו אידיאולוגיה לא מגובשת והוא גיבש אותה במהלך הזמן.

ש: מה מישור השיחה ביניכם? אתה יכול לתאר שיחה ביניכם? מה אתה חושב, מה אמרת לון מה הסברית לון?

ת: אני משרת בצבא מתוך בחירה. כלומר חובה אבל מתקיים לסיים את השירות ואני ממרח לפני שבתיים ואני חושב שאקצר את שירותי.

ש: אתה מרגיש שאתה בכפייה בזמן שאתה בצבא?

ת: היו לי חילוקי דעות אבל העדפתי לחדתיק אותם.

- ש : אתה חושב כמחוי?
- ת : ברמה האידיאלוגית, כן. אני לא חולך איתו במסלול הזה כי אני פוחד להיות בבלא, אני מיוחד לתחיל לזנע את אבא שלי, ולחכנס איתו לריבים. ודיקונתם שלי איתו היה על כדאיות העניין.
- ש : צווח סכיר את המשפחה שלו?
- ת : היסודית אישית עם החורים, לא. אני יודע שהם עברו לאוסטרליה לפני מספר חודשים.
- ש : איך נמצער משפיע על רותם?
- ת : הוא גם ככה לא חי בבית בשנים האחרונות אלא בדירה שכורה. הם היו יחסין טאפטיים, ולמרות זאת כן יש לו קשר רחוק כן רוצח קשר עם החורים. אני שומע ריבים ושיחות טלפוניות עם החורים שלו.
- ש : צווח חושב לנסוע לאוסטרליה?
- ת : אני סניח שהוא ייסע לשם לבקר את חוריו. זה טבעי.
- ש : רותם סיפר לנו בכתב ובע"פ על ההתנגדות שלו למדיניות של מדינת ישראל, הוא חומר את נושא השטחים, מדיניות בלבנון, קשרים של ישראל עם משטרים אפיקים. והעלה בשיחתו ?
- ת : כן. זה חלק מאוד מחותני. הלוחאי ולי היתה השאיפה לידע כמו שלו יש. אני מפתחם בלקרוא את דיעות והארץ במקרים חריגים וחוא מבחינתו זה לא מספיק חומיד רוצח לחפש את האמת מאחורי כל דבר והוא כן חושב שמדינת ישראל עושה דברים שהם "לא לרוח" וחוא כל הזמן חוקר ומנסה למצוא את הדברים מאחורי חיסומי. ידוע על הקשרים שלט עם אירן ומדינות אחרות. אני בפירוש יכול להגיד שזה דבר מחותני לו. למרות פעם בשבוע אני מדברים על העול שמדינת ישראל עושה לנורמים שונים, כמו הפלשתינים.
- ש : אהם מדיינים על זה בין פיגוע לפיגוע ?
- ת : כלי קשר לפיגועים.
- ש : אתה רואח קשר בין הדבר הזה לבקשה שלו לשחרור?
- ת : כן. קשר ישיר. זה אחד הטעמים. אתה לא מסכים למדיניות צבאית של מדינת לא תרצח לשורת בצבא שלה.
- ש : קשר, אבל מעבר לזה, חזק אצלו יותר העניין שצבא זה מסגרת אלימה. ואיתי שמבחינתו צבא זה מסגרת אלימה ואין כזה דבר מבחינתו מלחמות מוצדקות. אין כזה דבר מבחינתו מלחמת אין ברירה. גם אם זעורתו חיני אחרות כלפי הפלשתינים, חוא לא היה חולך למישור צבאי ולכן חוא לא רוצח לשרת בצבא כי חוא לא רואח שגמו במסגרת אלימה.

ש : **זכרתי עם היתם על מה שאתם חולק להגיד בועדה?**
 ת : כן, **הוא לא אמר לי מה להגיד.** סיפר לי מה חולק לחיות בועדה ולמה אני פה. **אני נדרש לקבל עדות אופי עליו, שאכן המניע שלו להשתחרר זה אכן מצפון ואידאולוגיה ולא פאסיביות מטעמי נחנות.**

ש : **הינכם בשבילך מודל לחיקוי? נשמע כאילו שאתם מעריץ.**
 ת : **אני מעריץ אצלו חמוץ תכונות.** יש תכונות אצלו שחילתי רוצה לעצמי.
 ש : **האם מזה שאתם מעריץ אותו, אתם מרגיש שחוא מלמד או מדריך אותך?**
 ת : **אני לא מעריץ אותו, למרות שאני לא רואה שום דבר שלילי בהערצת. הקשר שלכם חדידי. הוא מראה לי דברים והשקפות שלא ראיתי לפני כן ואני עושה להפך.**
לאן דיוקנה במישור הפוליטי צבאי אבל במישורים אחרים לא חסר לנו על מה לדבוק.
עמדותיו מול המדיניות של ישראל עדין לא מגובשות. יש לי עמדות בנושאים אחרים. לי יותר חשוב מלחמות למען שימור חסביבה. כל אחד והנישות שלו ואיפה חוזה יותר או פחות מגובש. אני צמחוני כבר חצי שנה. את חידע שלי בנושא אני מעריך היתם.

ש : **למה אתם מעביר לזו?**
 ת : **כי קן דבר שלי חשוב. אני אומר לו שזה דבר שחשבתי עליו. ואנחנו מדברים. אני דואג להסביר לו את המניעים שלי בנושא הזה.**
 ש : **אניקנה במלכותי?**
 ת : **לא ביקשתי. צמחונות זה נושא שמקביל לצבא. כמו שהוא לא מנסה לשכנע אותי להשתחרר, ולא ניסח זאת מעם אחת אמילון, אותו דבר אצלי. העמדה שלי מוצקת ואני יודע שאם לו יש אידיאולוגיה בנושא של אכילת בשר וחוא עדין לא עבר את הקו.**